

Effecten van woonservicegebieden voor ouderen – en hoe nu verder? Zie: www.wonenouderen.nl

George de Kam

Radboud Universiteit Nijmegen

umcg

Hogeschool

van Arnhem en Nijmegen

Deze workshop ----

- Het onderzoek
- Wat zijn de uitkomsten
- Hoe verder....

Netwerk...

- Verzoek van de SEV
- Projectteam
- Subsidie ZonMW in het kader van Nationaal Programma Ouderenzorg > lokale netwerken
- 6 hogescholen, tientallen studenten >
- Projectleiders en lokale netwerk ouderen en professionals...
- >> 1.500 ouderen bevraagd

Woonservicegebied

Definitie: Een gebied dat zo is ingericht dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen te midden van anderen, zodat een levensloop bestendige leefomgeving ontstaat.

4 begrippen centraal:

- Leefgebied: fysieke omgeving
 - Arrangement: toevoegingen aan leefgebied, sociale omgeving en beschikbare/geleverde diensten/mantelzorg
 - Populatie: kenmerken bevolking, i.c. (kwetsbare) ouderen
 - Configuratie: de combinatie van leefgebied, arrangement en populatie
-

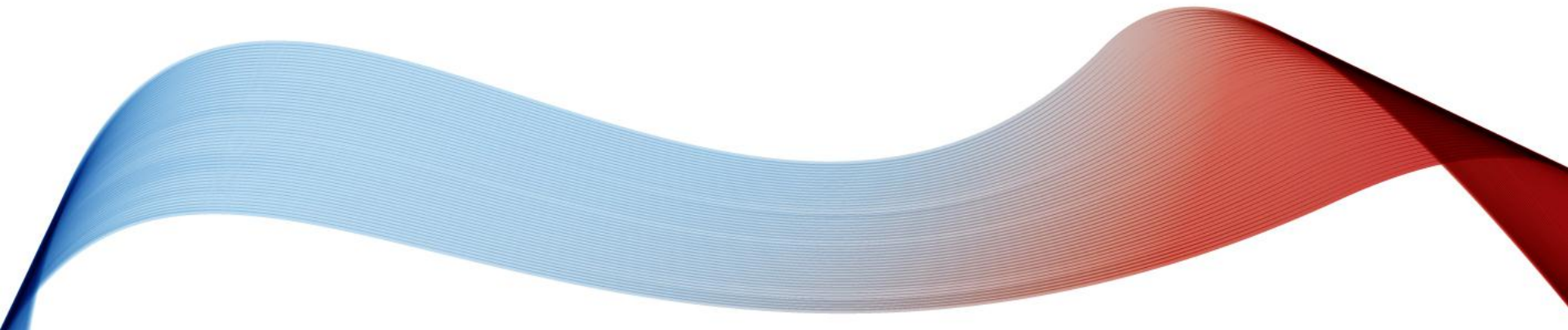
Doelstelling onderzoek

In kaart brengen van de effecten van de configuratie van woonservicegebieden op:

- Zelfstandig wonen
- Welbevinden en gezondheid (somatisch en psychosociaal)
- Informele zorg en professionele zorg
- Doelmatigheid
- Verschil tussen proeftuinen

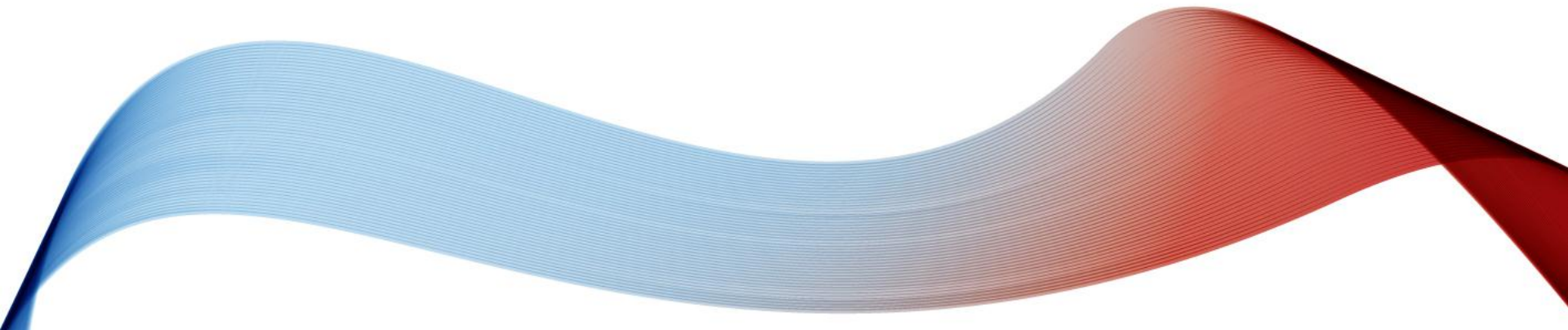
Doelgroep:

(Kwetsbare) ouderen (70+) die zelfstandig wonen

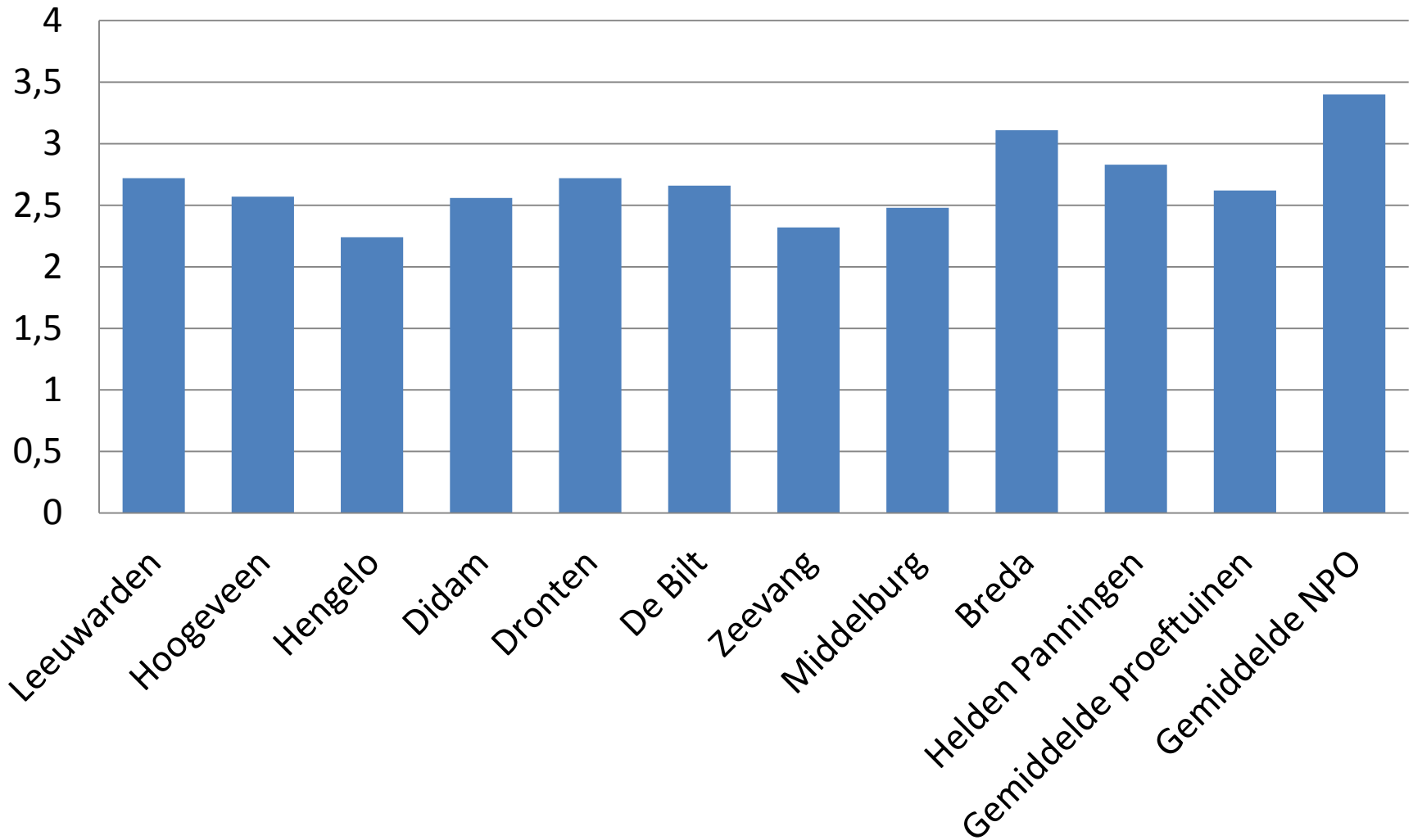

Essentiële info onderzoeksmethode

- Vergelijkingsgebieden
- Respons
- Aansluiting bij database NPO Noord
- Invloed van kwetsbaarheid op de uitkomsten

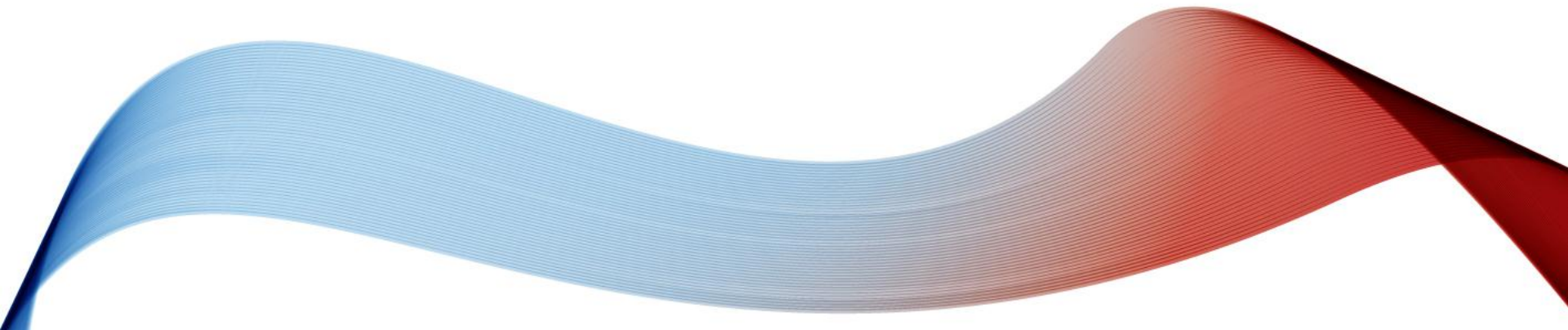

Kwetsbaarheid

Leefgebieden en arrangementen

- Onderscheid hardware en software
- Bestanddelen
- Verschillen...

Arrangementen - hardware

Bestanddeel	Leeuwarden	Hoogeveen	Hengelo	Didam	Dronten	De Bilt	Zeevang	Middelburg	<u>Breda</u>	Helden- Panningen
Geschiktheid huurwoningen in beeld	XX	XX	XX	XX	X+XX	XX	XX	XX	X+XX	X+XX
Geschiktheid koopwoningen in beeld		XX			XX	XX	XX			
Aangepaste woonzorgvormen	XX	XX	X+XX	XX	XX	X	XX	XX	X+XX	X+XX
Veilige en leefbare woonomgeving*	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX	XX
Wijkservicevoorziening**	XX	XX	X	XX	XX	XX	XX	XX	X	XX
Gezondheidsvoorziening***	XX		X	XX	XX	XX				XX

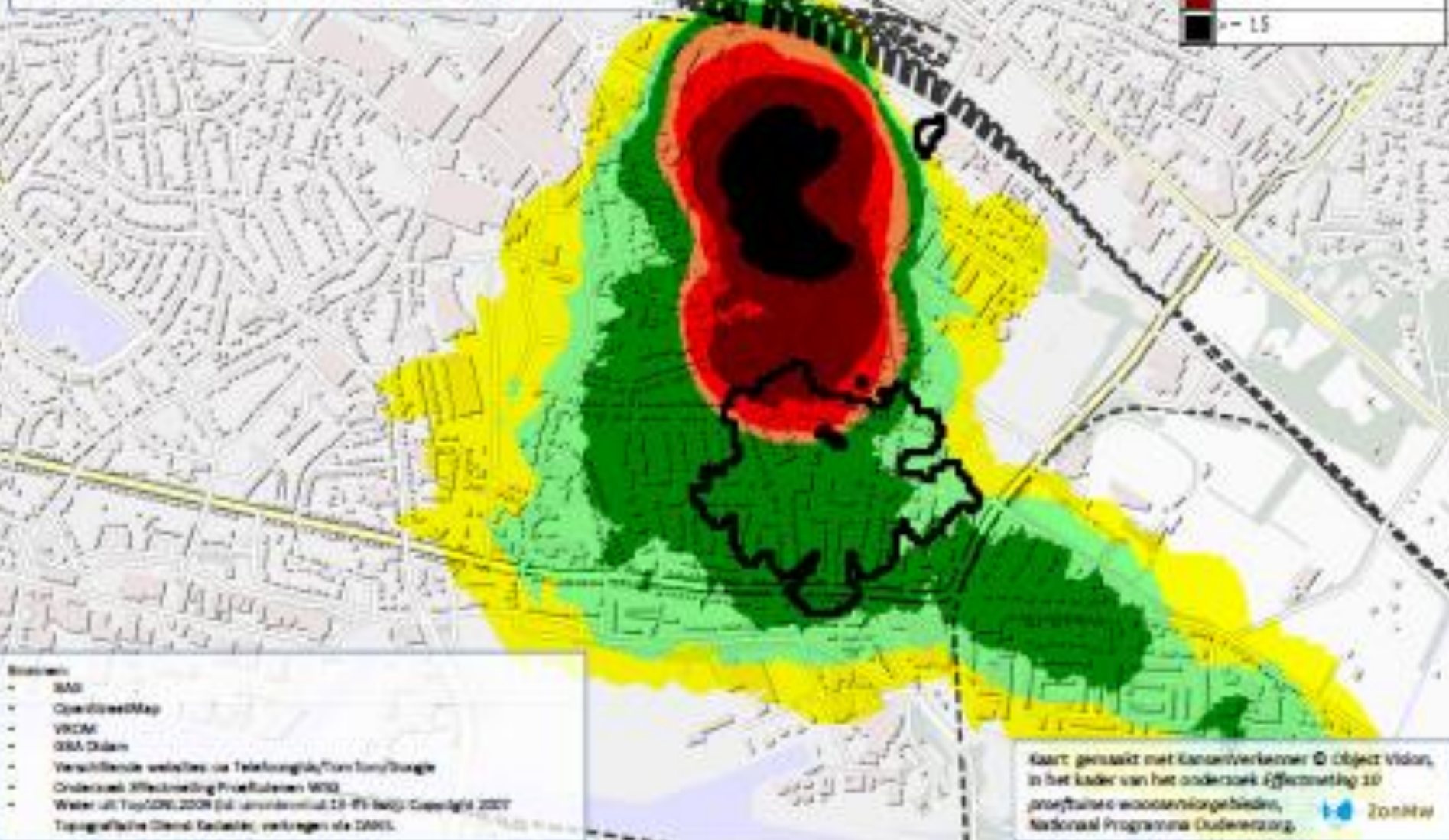
Arrangementsen -software

[illegible]

Woonservicegebied:

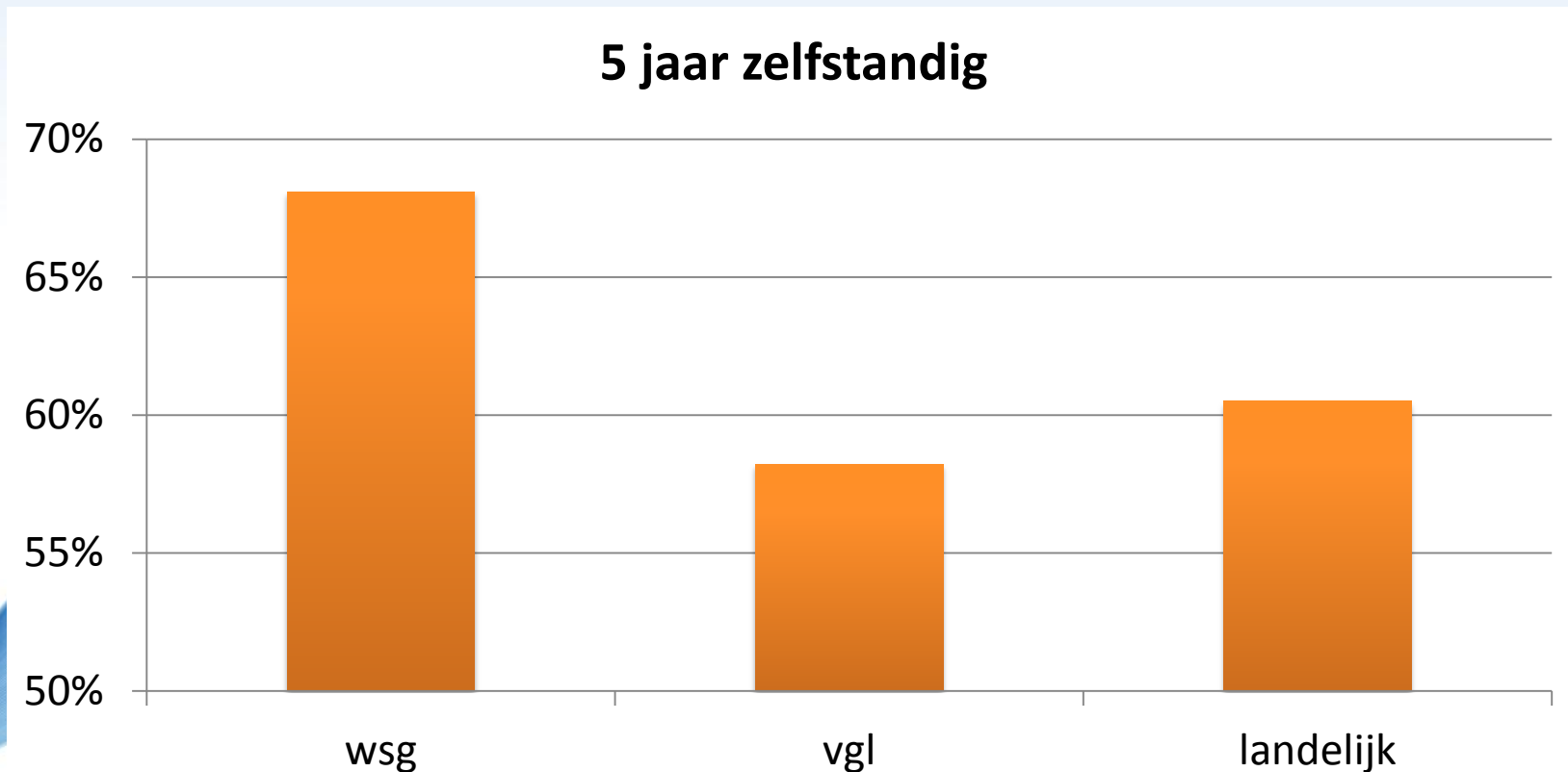
Berflo Es, Hengelo

Dichtheid 70 plussers
& Voorzieningen op peil

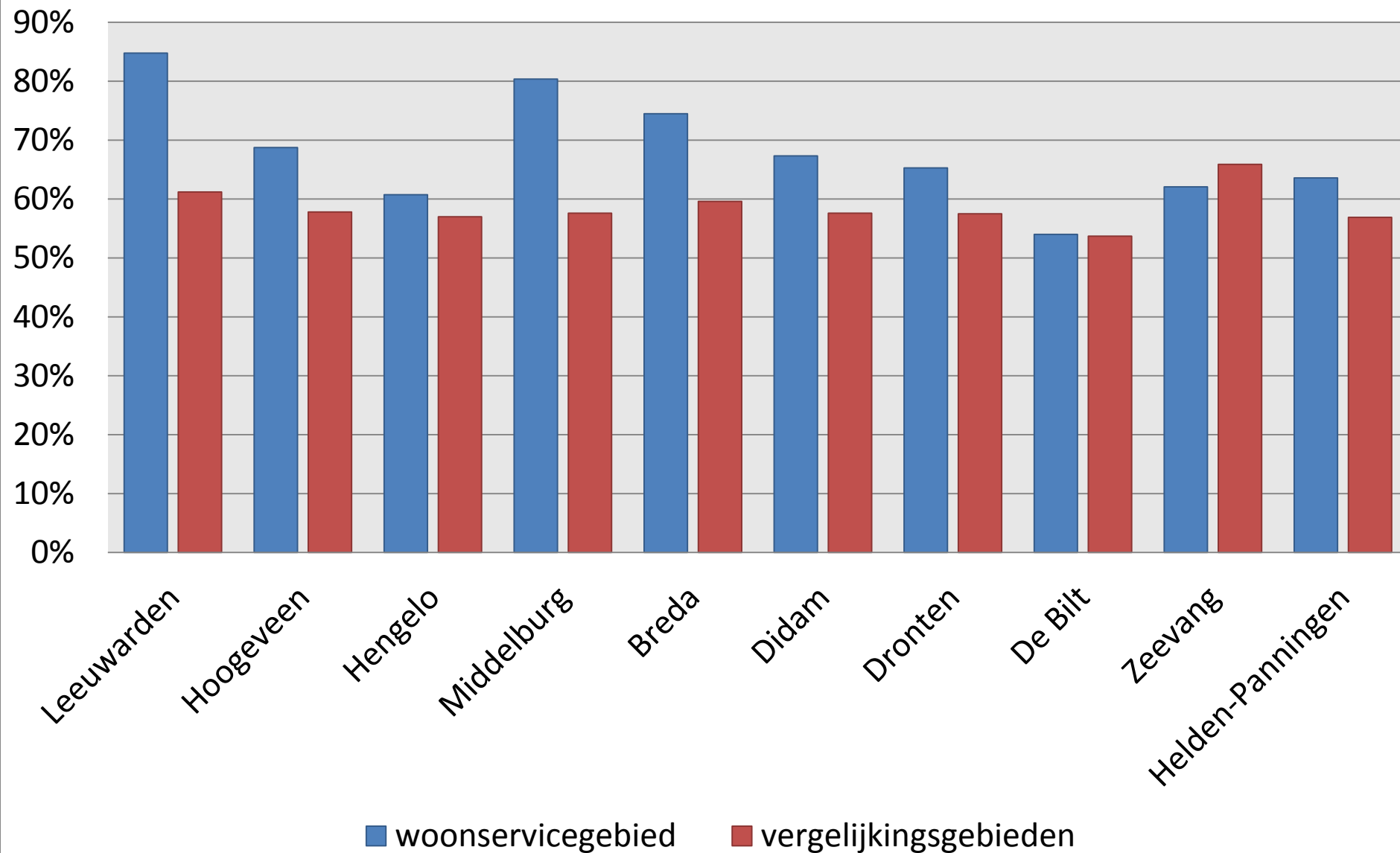

Resultaat statistische analyse

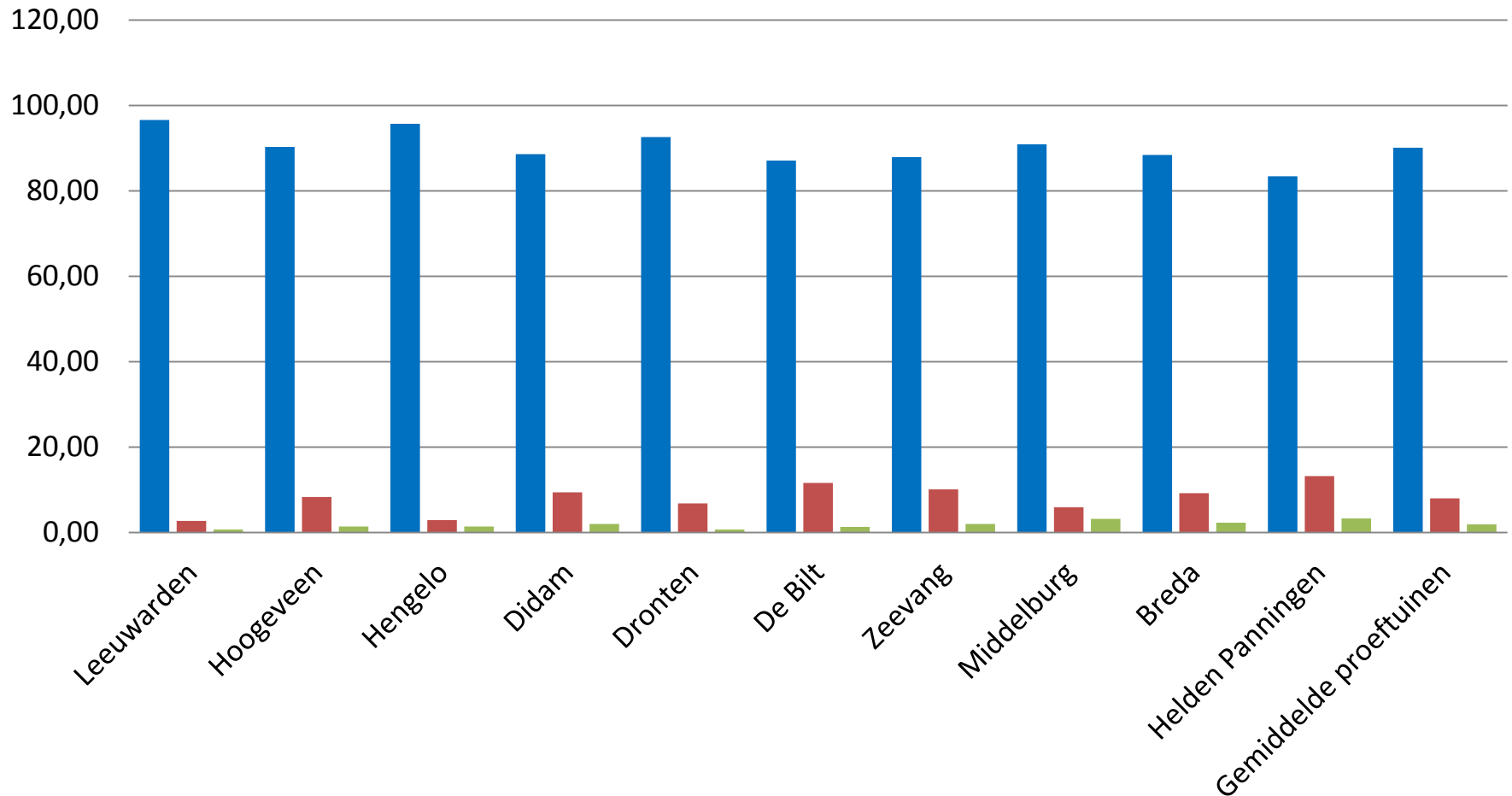
- Aantal zelfstandige 80-plussers als percentage van de zelfstandige 75-plussers .
- Een hoog percentage op deze variabele zien we als een indicatie dat ouderen langer zelfstandig blijven wonen.

Zelfstandig wonen proeftuinen - vergelijkingsgebieden

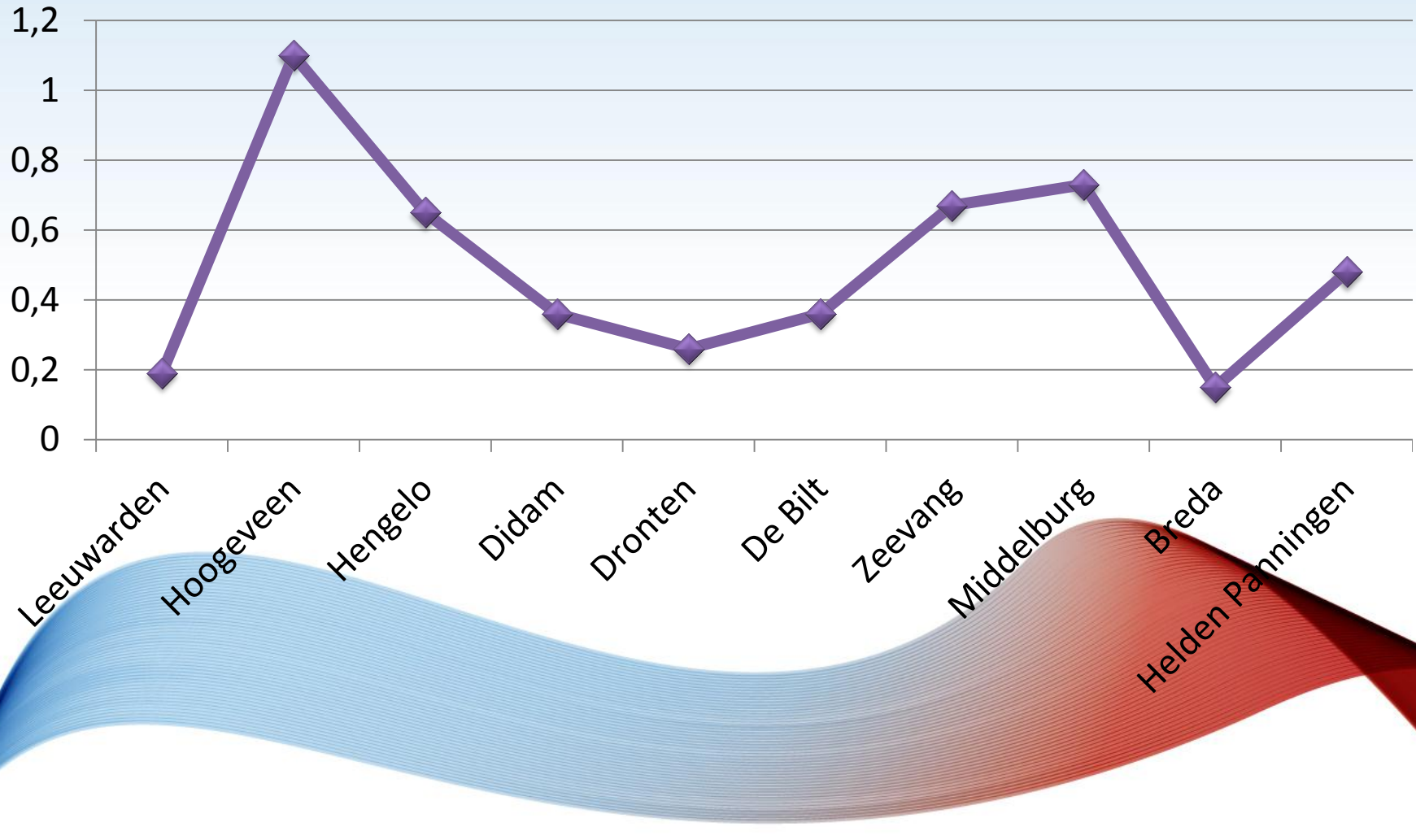
Thuissituatie naar tevredenheid?

- Is uw thuissituatie naar tevredenheid? Geen veranderingen nodig
- Is uw thuissituatie naar tevredenheid? Veranderingen nodig, maar niet gelijk
- Is uw thuissituatie naar tevredenheid? Onmiddellijk veranderingen nodig

Bereikbaarheid diensten

Vindt u de diensten in de wijk goed bereikbaar?
Gemiddelde (tevreden 0 tot ontevreden 3)

Belangrijkste uitkomsten kwantitatief

- Ouderen wonen langer zelfstandig in wsg
- .. Dat effect vooral in meer stedelijke proeftuinen...
- In wsg minder (snel) verandering in thuissituatie nodig
- Kwetsbaarheid belangrijke factor
- Effect geschiktheid / aanpassing woningen

Belangrijkste uitkomsten narratief.... Thema's

- **Zelfbepaling vs zelfredzaamheid:**
wel willen maar niet altijd meer kunnen
 - **Optimisme en realisme:**
zolang het nog gaat niet te veel bewust bezig met zorg en ondersteuning
 - **Sociale kanten van welbevinden meer van belang dan fysieke**
 - **Openbare ruimte**
verkeersveiligheid, openbare veiligheid
 - **Eigen bijdrages**
creatieve oplossingen, naasten, hulp aan anderen, vrijwilligerswerk, helderheid over keuzes en vragen stellen
 - **Ondersteuning door buren**
hand- en spandiensten
 - **Wederkerigheid** in maatschappelijk verkeer
-

Manifest

5. Wil van betekenis zijn voor mensen in mijn omgeving en niet slechts een last vanuit volledige afhankelijkheid;

...vanavond hebben we weer vergadering van de club en dan moet ik daar. Ja ik doe dat gewoon koffiezetten voor die mensen, nou klaar. Vind ik leuk werk, volgende week ook. De Verbinding, Zeevang

"Maar ja, toen heb ik het ook aangeboden. Ik zeg, "ik wil het gazon bijhouden", en dat vindt ie ook wel fijn. Hij kan ook helemaal niks meer. Dus dat vindt ie dan fijn en voor mij is het eigenlijk een kleine moeite. Helden Panningen

6. Heb een eigen identiteit als bewoner van deze wijk of dit dorp en wens daarin erkend en herkend te worden;

Op een gegeven moment valt die weg en die weg en dan denk je he verdorie er blijft niets leuks meer over. En dan worden die huisjes leeg gehaald en dan komen er andere mensen in... Niet dat ze slechter zijn maar ja die maken niet zo gauw contact ons. Hoge Vucht, Breda

Kijk dat was toen anders. [ja, dat is euh] toen was het sociale verkeer tussen de mensen onderling wat sterker. Het noaberschap zoals men dat wel zegt. Berflo Es, Hengelo

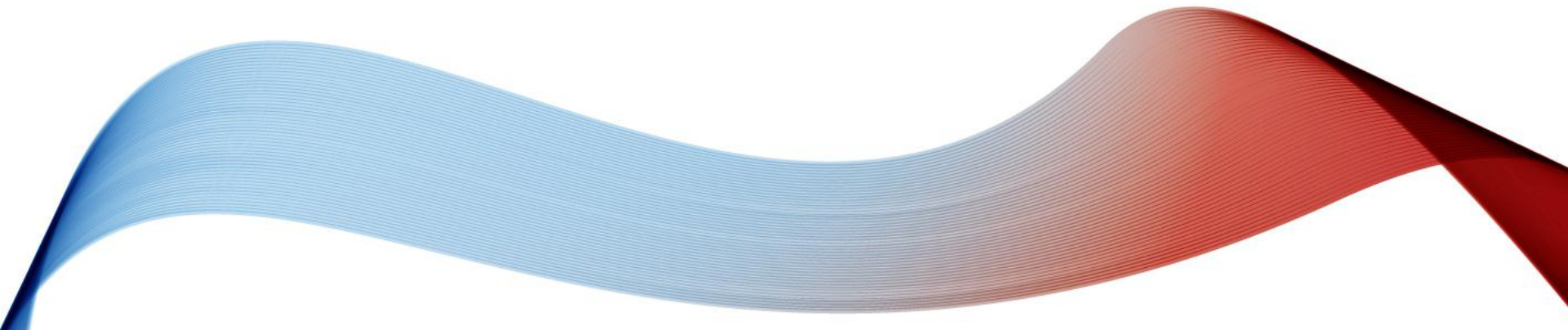
wij zijn van oorspronkelijk dorpsmensen dus.. niet dat we altijd in het dorp gewoond hebben maarre we zijn dr geboren en opgegroeid dus..., wij kennen dat! zal ik maar zeggen. Meulenvelden, Didam

Conclusies:

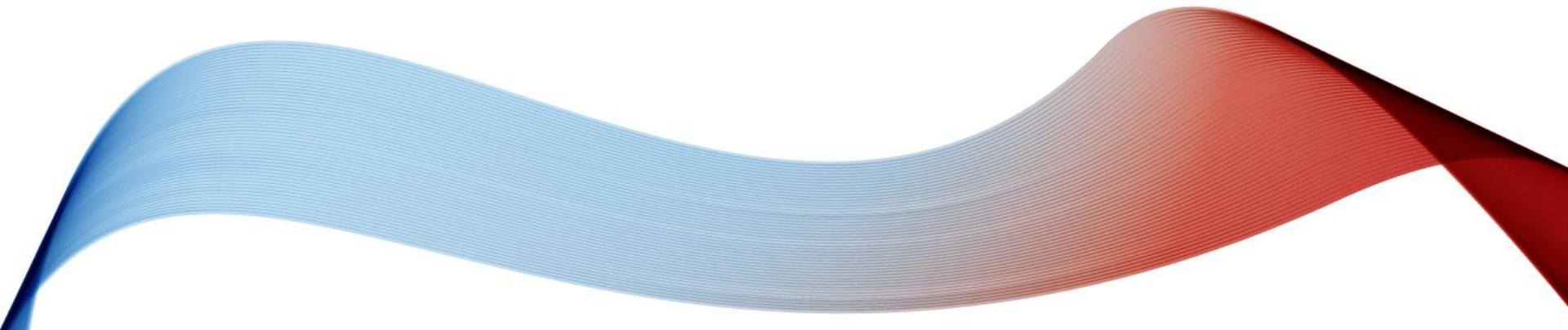
- Wsg maakt langer zelfstandig wonen van (kwetsbare) ouderen mogelijk
 - Geschiktheid woningen belangrijk aandachtspunt plus nabijheid voorzieningen
 - WSG spoort behoorlijk met wat ouderen wensen
 - WSG 'werkt' als verzekering. Waarbij een basispakket van adequate thuiszorg verlangd wordt...keuzemogelijkheden in voorzieningen die zij belangrijk vinden.....en/maar:
 - Meer aandacht voor alle aspecten die kwetsbaarheid bepalen
 - Geen algemeen recept voor arrangementen
 - Meer respect en waardering voor eigen kracht, inbreng, wederkerigheid van ouderen
 - Bezinning op bekendheid en gebruik aanbod welzijn en diensten
-

Conclusies (2)

- Aansluiting kernwaarden ouderenzorg: zeggenschap – voorzorg – samenhang – effect (NPO-NFU-CSO-Zorgbelang)
- Belang van vraag gestuurd lokaal implementatie / ontwikkelingstraject
- Implementatie vraagt om lange adem en gunstige beleidsomgeving

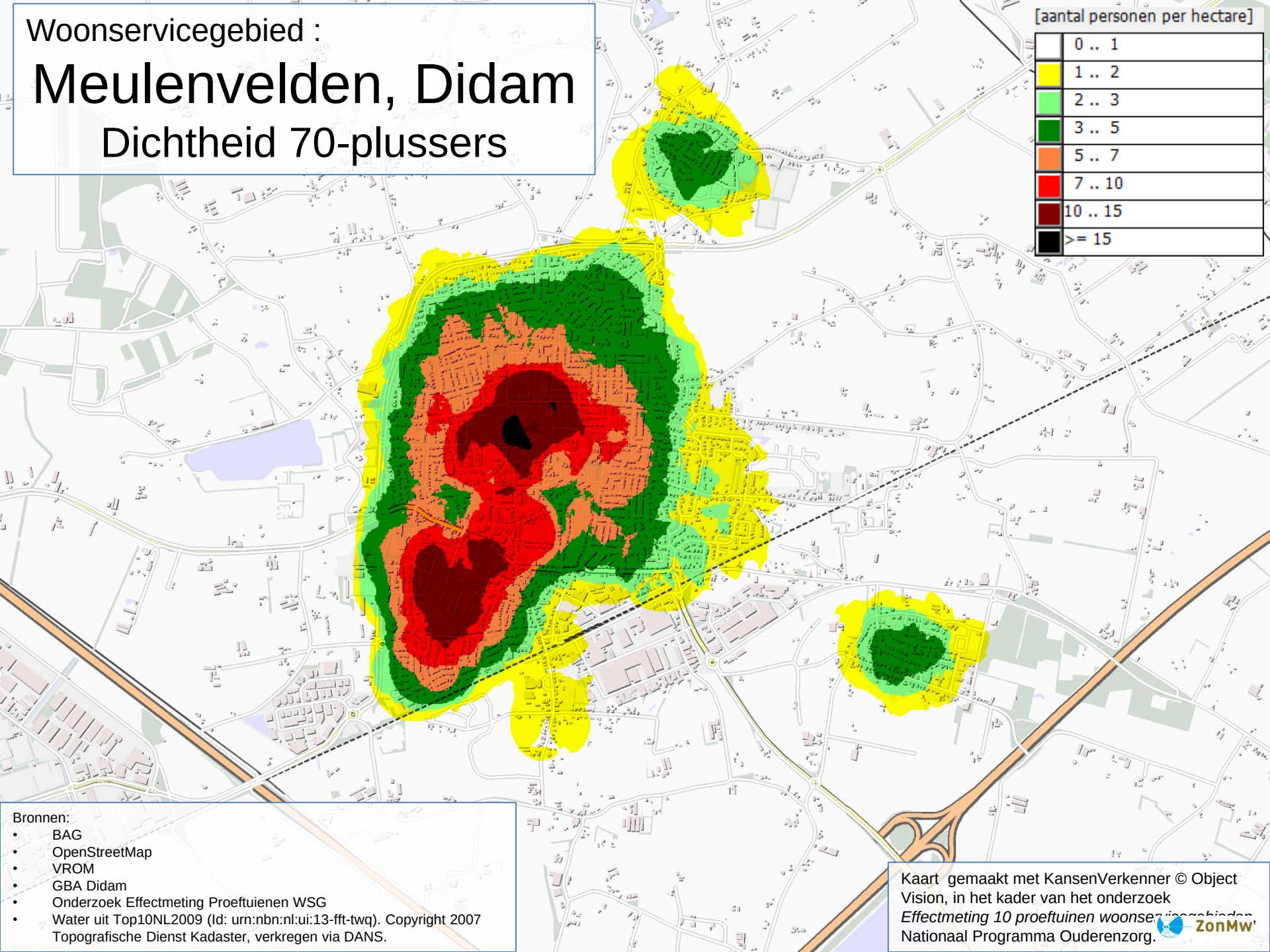
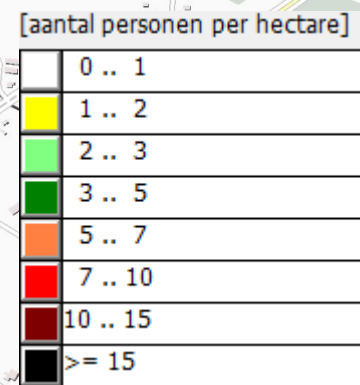
Meulenvelden, Didam

Woonservicegebied :

Meulenvelden, Didam

Dichtheid 70-plussers

Bronnen:

- BAG
- OpenStreetMap
- VROM
- GBA Didam
- Onderzoek Effectmeting Proeftuinen WSG
- Water uit Top10NL2009 (Id: urn:nbn:nl:ui:13-fft-twq). Copyright 2007 Topografische Dienst Kadaster, verkregen via DANS.

Kaart gemaakt met KansenVerkenner © Object Vision, in het kader van het onderzoek *Effectmeting 10 proeftuinen woonservicegebieden*.
Nationaal Programma Ouderenzorg. ZonMw

Bekendheid en gebruik voorzieningen

voorziening	dage lijks	Een of meer / wk	Een of meer /mnd	Minder vaak	nooit	Nooit gehoord
Restaurant	0,7	6,7	15,4	50,3	46,3	3,4
Rabobank	1,3	17,4	23,5	8,7	48,3	4,0
Kapsalon Cor	0	0	2,7	10,7	82,6	4,0
Bakkerij Paul	0	23,5	11,4	11,4	49,0	4,7
Filmhuis Didam	0	0	6,0	18,8	70,5	4,7
Bloemsierkunst	0	0,7	7,4	28,2	53,7	10,1
Servicepunt Meulenvelden	0	1,3	4,0	17,4	67,1	10,1
Internetcafé Meulenvelden	0	0	0,7	3,4	83,9	12,1
Carolus voet- en huidverz.	0	0	2,0	11,4	73,2	13,4

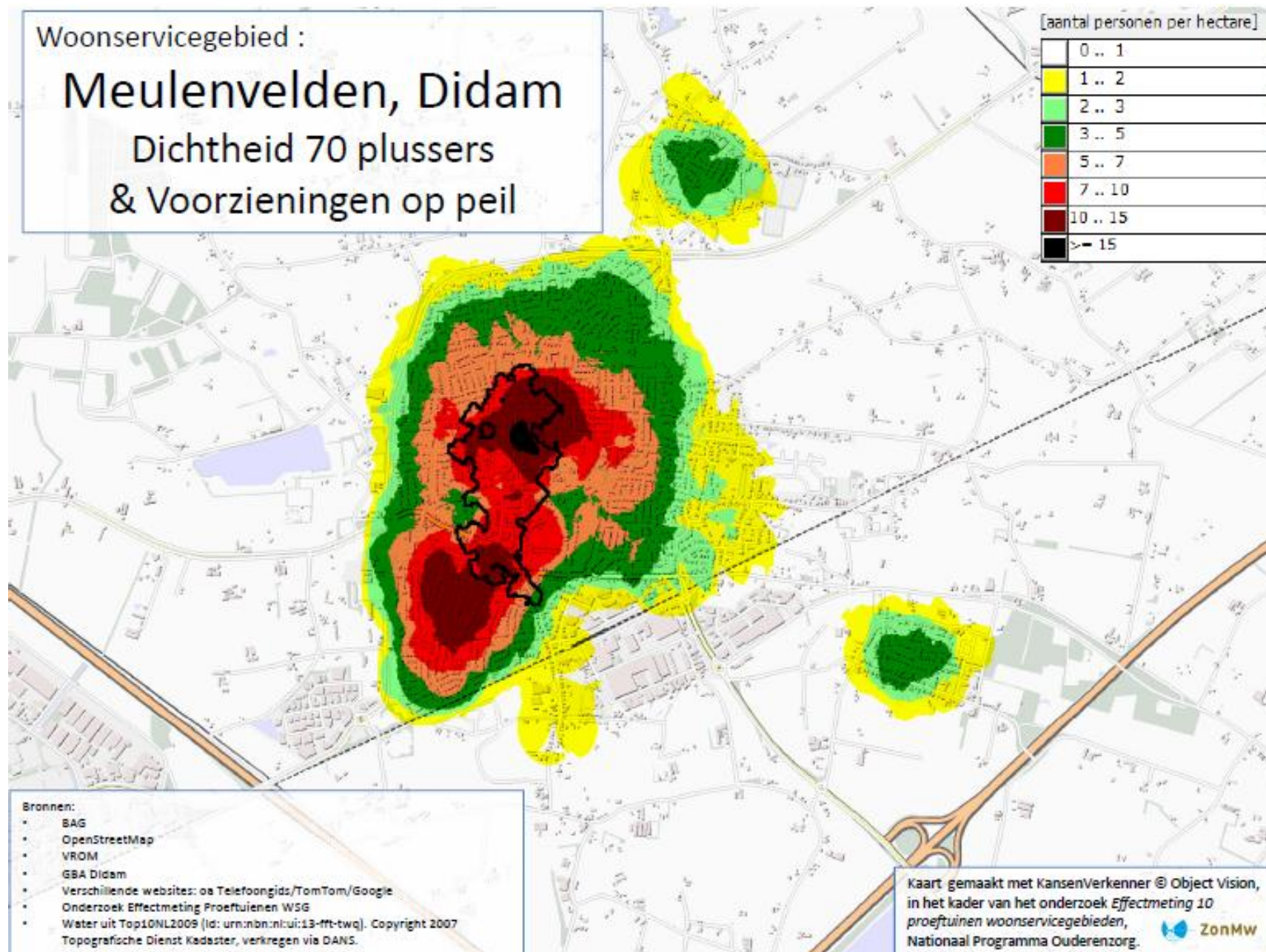
Woonservicegebied :

Meulenvelden, Didam

Dichtheid 70 plussers
& Voorzieningen op peil

[aantal personen per hectare]

0 .. 1
1 .. 2
2 .. 3
3 .. 5
5 .. 7
7 .. 10
10 .. 15
> 15

Bronnen:

- BAG
- OpenStreetMap
- VROM
- GBA Didam
- Verschillende websites: oa Telefoonids/TomTom/Google
- Onderzoek Effectmeting Proeftuinen WSG
- Water uit Top10NL2009 (id: urn:nbn:nl:ui:13-fft-twg). Copyright 2007 Topografische Dienst Kadaster, verkregen via DANS.

Kaart gemaakt met KansenVerkenner © Object Vision,
in het kader van het onderzoek Effectmeting 10
proeftuinen woonservicegebieden,
Nationaal Programma Ouderenzorg.

Woonservicegebied :

Meulenvelden, Didam

Looproutes

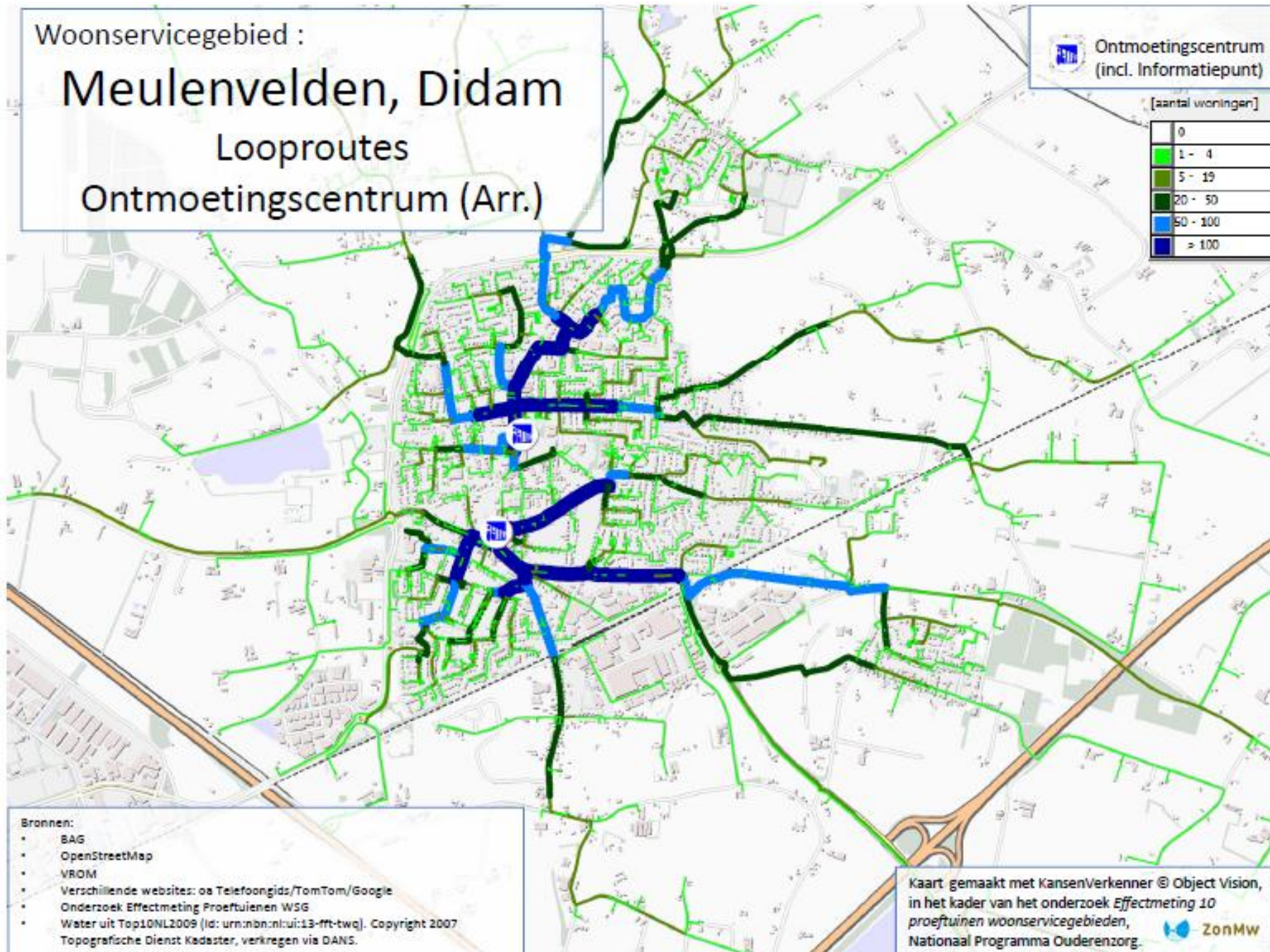
Ontmoetingscentrum (Arr.)

Ontmoetingscentrum
(incl. Informatiepunt)

[aantal woningen]

0
1 - 4
5 - 19
20 - 50
50 - 100
> 100

Bronnen:

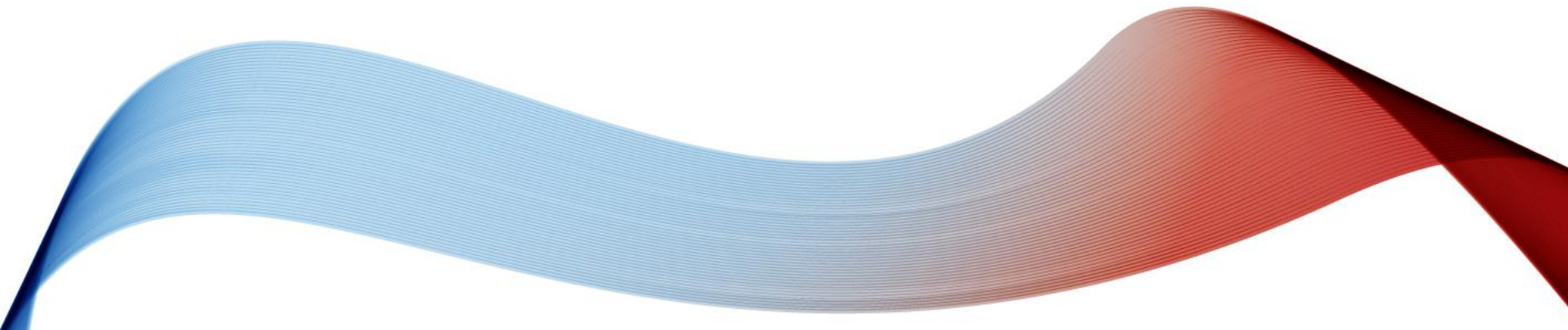
- BAG
- OpenStreetMap
- VROM
- Verschillende websites: oa Telefoonids/TomTom/Google
- Onderzoek Effectmeting Proeftuinen WSG
- Water uit Top10NL2009 (Id: urn:nbn:nl:ui:13-ft-twg). Copyright 2007 Topografische Dienst Kadaster, verkregen via DANS.

Kaart gemaakt met KansenVerkenner © Object Vision,
in het kader van het onderzoek Effectmeting 10
proeftuinen woonservicegebieden,
Nationaal Programma Ouderenzorg.

Kwantitatieve analyse zorg en dienstverlening

- Mantelzorg vaker gebruikt voor gezelschap, klusjes en administratie
- Minder contact huisarts
- Tevreden over de zorg

SSKK-model Didam

	Faciliterend	Inhiberend
Omgeving	STEUN Woning en omgeving (A) Verkeersveiligheid (A) Sociale, dorpse cultuur (B) Mantelzorg (C) Positief beeld buurt (C) Gebruik servicepunt (C)	STRESS
Individu	KRACHT Zelfredzaamheid (A)	KWETSBAARHEID Aanpassingsvermogen eigenaar-bewoners (A) Geleefd worden (B) Psychisch welbevinden (B)

Conclusies en aanbevelingen (1)

- Meulenvelden 'staat' en wordt gewaardeerd door ouderen: veilig gevoel
- Servicepunt is sterk punt: goed voorbeeld combinatie commercieel en diensten
- Belang van 'eigen bijdrage' van ouderen nog ondergewaardeerd

Conclusies en aanbevelingen (2)

- Maar.....
- Geschiktheid en behoefte aan aanpassingen in de particuliere woningvoorraad is nog niet in beeld
- Verbeteringen in coördinatie en afstemming van de zorg: (gecoördineerd wijkzorgteam, samenwerking met eerste lijn)
- Thuiszorg op afroep (24-uurs) is slechts in een deel van het gebied beschikbaar
- Signalen over verminderd psychisch welbevinden

Conclusies en aanbevelingen (3)

- Dus....
- Meer aandacht particuliere woningvoorraad, voortbouwen op Piramidemodel, voorlichting, regelruimte, rol gemeente en mogelijk Laris
- Verbetering afstemming, coördinatie en samenwerking zorg en welzijn (denk aan wijkzorgteam, gezamenlijk nachtzorg, adviesfunctie, meer structurele rol gemeente en zorgkantoor
- Bevorderen welbevinden (Welcom, 'meitinker'.? Goed kijken naar match behoefte en aanbod.

Conclusies en aanbevelingen (4)

- Bekendheid en gebruik diensten en voorzieningen vergroten ook in ruimer gebied > aansluiting bij vraag > effecten voor exploitatie MFA
- Professionals: meer focus op wat bijdraagt aan kwaliteit van leven ouderen, minder op aanbod
- Burgers helpen burgers en aanspreken eigen kracht ouderen
- Basis in professionele zorg met goede verbinding formele en informele zorg en dienstverlening

Hoe nu verder?

- Woonservicegebieden: uitrollen of vervlechten
- Focus op de vraag, wederkerigheid, behoefte aan perspectief, maar ook: hier doen we het mee!
- Meer aandacht voor kwetsbaarheid en wat daar aan te doen is
- Kwaliteit woningvoorraad en openbare ruimte
- Steunpunten / meedenkers dichtbij
- Voorzieningen en diensten slim combineren (dragers, ruimte en exploitatie)
- (prikkel voor) ontschotting en logistiek in de zorg >

Afronding

- Vrijdag 21 september slotconferentie Nijmegen:
- Alle resultaten
- Best practices werkzame bestanddelen proeftuinen
- Uitkomsten / lessen uit vergelijkbare projecten
- Enkele tools....
- Zie het programma groeien op www.wonenouderen.nl
- Meld u als belangstellend op woonservicegebied@fm.ru.nl